

II. A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése: **Az apátfalvi temetőkápolna**

2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása

☐ agrár- és élelmiszergazdaság	☐ egészség és életmód	☒ épített környezet
☐ ipari és műszaki megoldások	☐ kulturális örökség	☐ sport
☐ természeti környezet	☐ turizmus	

3. A nemzeti érték fellelhetőségének helye: Apátfalva, Aradi utca és Dózsa György utca között

4. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik

☒ települési	☐ tájegységi	☐ megyei	☐ külhoni magyarság

5. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása

Apátfalva község temetője a forgalmas M 43-as úton Aradi út mellett, a község központjához közel található. Területét 1823-ban jelölték ki, az elhunyt római katolikus hívek örök nyughelyéül. Területe 7 (magyar) hold 865 négyszögl. Később többször bővítették.

A katolikus temető mellett, a síremlékektől kissé távolabb helyezkedett el az izraelita temető, ahová a községben élt zsidó kereskedő családok temetkeztek. A temetőben külön rész volt az öngyilkosoknak kijelölve, és külön helyre temették a gyerekeket. (Régebben a kápolna mögé.)

1836-ban bővítették a temető területét.

1859-ben készültek a temetőben a fakeresztek a kálvária.

A tornyos temetőkápolnára Horváth Mihály plébános ösztönzésére pénzt gyűjtöttek a hívek 1858-59-ben.

A temetőkápolna építésének szándékáról a község tisztségviselőinek 1860 júniusában keltezett levelében olvashatunk. (Historia Domus 19. oldal) „...tudtára adjuk mindeneknek, akiket most vagy jövendőben illet, hogy a mi Urunk Jézus Krisztus keserves kínszenvedésének és halálának emlékezetére a temetőnkbe egy kápolnát a I. alatt ide mellékelt rajz szerint egészen égetett téglából fogunk építeni, ezt minden szükségesekkel ellátni és annak jó karban való tartására, amint most magunkat, úgy örököseinket is ezzel lekötelezzük. 1860. június 22. napján”

A kápolna felépítését a levél mellékletében szereplő rajz szerint Licht Ferenc csanádi kőművesmester vállalta 170 forintért. A munka részei: falrakás, boltozás, cserepezés, vakolás, torony elkészítése és fölszerelése. .

1862. januárban kapott harangot a kápolna.

1869-ben a kápolnát a hívek adakozásaiból újra kellett építeni.

Hajdan a templom előtt 3 feszület állt, rajta Jézus és a két gonosztevő. Mára ezek eltűntek. A templom előtt kőből van egy kereszt és oltár

A temetői kápolna oltárképe a feltámadást hirdeti. Körülötte egy-egy halott emlékére elhelyezett szentképek sorakoznak. Az oltáron áll a megkínzott, megalázott Krisztust ábrázoló szobor. A felújított kápolna előtt keresztre feszített Jézust ábrázoló Korpusz magasodik (1978). A kápolna előtti tér két oldalán tehető apátfalviak: a Czigeldrom és a Szabó Lukács családok sírboltjai láthatók.

A temető területe az 1900-as években elhagyatott, líciummal benőtt félelmetes hely volt. A 2000-es években ki lett takarítva, a fű is nyírva van. A lakosság a sírokat gazdagon virágozza.

Elterjedtek a művirág csokrok is.

A temetőben 1978-ban szentelték föl a Feltámadt Krisztus emlékművet és a szabadtéri oltárral egybeépített feszületet. Mindkettőt Dominek György tervezte, aki nem érte meg a megáldást, ugyanis időközben meghalt. Ugyanekkor állították föl a Mária-szobrot.

A temetőt részekre osztották. Külön elhatárolt területen, a Damjanich utca felől volt a zsidó temető. A kápolna mögötti részen az öngyilkosok nyughelye volt és külön helyre temették a csecsemőket, gyerekeket. Régen nagyon gyakori volt a gyermekhalálozás. 1859-ben készültek a temetőben a fakeresztek és a kálvária.

Halottak napja (nov. 2.) előestéjén a kápolnánál misét, áhítatot, litániát szoktak mondani az elhunyt hozzátartozókért. Ugyanekkor tartják a sírszenteléseket is. A családok virágot, koszorút visznek, és gyertyát gyújtanak, imádkoznak a síroknál az elhunyt hozzátartozókért.

6. Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett

Az apátfalvi temetőkápolna és környezete a 18. század közepén jász és palóc telepeseikkel újranépesült község mély katolicizmusának emléke, amely az egykori hierarchia és a lakosság társadalmi törekvéseinek lenyomata is. Hasonlóan egységes szerkezetű, zárt temetőmagra kevés példa található megyénkben.

7. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források):

Tóth Ferenc: Temetőkápolna 1823. In: Tóth Ferenc szerk: Csongrád megye építészeti emlékei. Szeged, 2000. 12-13.

Historia Domus Banner János: Apátfalva néprajzi vázlata 1990.

Tóth Ferenc: Apátfalva Száz magyar falu könyvesháza sorozat

8. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe:

III. MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális-dokumentációja:

A temetőkápolna az előtte levő Kálváriával 1908 körül Közölve: Néprajzi tanulmányok Apátfalváról c. könyv 2015. 440. oldal

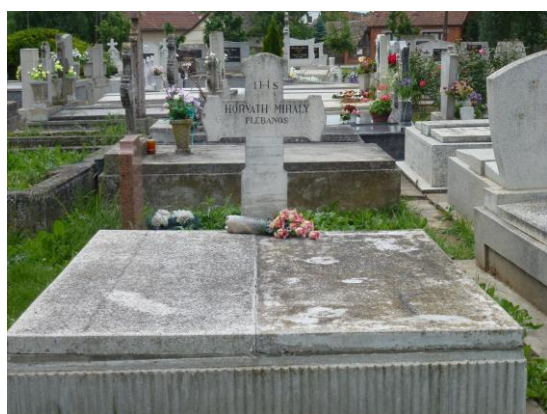

Kripták, sírok a temetőben. 4 db kép Bárkányi Ildikó készítette 2014-es felvételek.

Vargané Nagyfalusi Ilona felvételei 2016-ban, 4 db kép.

Horváth Mihály plébános sírja, az ő idejében épült a kápolna. Az apátfalvi sírokon gyakran családi fotók is megjelennek. 2016-ban készült felvételek.

Dr. Bárkányi Ildikó és Vargáné Nagyfalusi Ilona fotói

2. A Htv. 1. § (1) bekezdés *j*) pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok, támogató és ajánló levelek

Apátfalván egy temető van, kezdettől fogva ide temetkezett a lakosság. A temető egy kisebb magaslaton épült, régen a falu szélén volt, a vasúton túl, ma a falu középső részén van. A temető rendezett, a sírok rendben vannak tartva. A temetőkápolnát annak idejében a lakosság építette, előtte volt három kereszt, rajta Jézus és a két lator. Ez ma már nincs meg. A temetőkápolnában ma is megvan a harang. A temetőkápolna messziről látszik, jellegzetes régi épülete a falunak.